

Skisse til ny ekteskapslov

Jon Kvalbein, Dagen 6. april, 2010.

Den nye ekteskapsloven har skapt en uholdbar situasjon. Ved å omdefinere ekteskapet til en "kjønnsnøytral" institusjon, ble det tradisjonelle ekteskapet mellom mann og kvinne avvirket i norsk lov. Alle ekteskap som var inngått før 1. Januar 2009, ble omgjort til "kjønnsnøytrale". Loven ble gitt tilbakevirkende kraft, i strid med Grunnlovens §97. Mens homofile partnere fikk valg mellom å beholde partnerskapet eller å registrere det som "ekteskap", fikk ingen ektepar lov til å velge. Alle gamle og nye ekteskap er nå registrert som "kjønnsnøytrale", i strid med den ekteskapsforståelsen som ligger til grunn for Menneskerettighetene og for kirkenes vigselforståelse.

Bare 2014 partnerskap var registrert 1. Januar 2009. Mindre enn en promille av folket hadde valgt denne samlivsformen. Og av disse var det bare 31 % som valgte å konvertere sine partnerskap til "ekteskap"! Bare 239 "enkjønnede ekteskap" ble inngått i løpet av de første ni måneder etter at loven trådte i kraft. Dette viser at behovet for "enkjønnede ekteskap" er svært begrenset. Men for å tilfredsstille disse, har staten fratatt alle norske borgere mulighet til å bli registrert som ektepar i samsvar med Menneskerettighetenes og kirkens ekteskapsforståelse!

KrF har i sitt politiske program 2009-2013 forpliktet seg til å "arbeide for å sikre flertall for å endre den vedtatte ekteskapsloven, slik at den gamle lovens definisjon av ekteskap som en ordning mellom mann og kvinne gjenoprettes". Dette kan ikke gjøres ved å gå inn for obligatorisk borgerlig vigsel, så lenge denne bygger på en kjønnsnøytral ekteskapsforståelse.

La meg skissere et forslag til alternativt lovverk. I praksis vil det være behov for å regulere samlivsinstitusjoner som ekteskap (som forbeholdes mann/kvinne), partnerskap (to av samme kjønn) og samboerskap (to personer).

Loven bør skille mellom statens tillatelse til inngåelse av samlivsform og den reelle inngåelsen som kan skje hos de instanser som har fått vigselforståelse. Staten skal godkjenne at **vilkårene** for å inngå ekteskap/partnerskap er oppfylt. Det er særlig viktig at staten kontrollerer at samtykket er reelt (mot tvangsekteskap og henteekteskap og tilsvarende partnerskap) og at lovens forutsetninger forøvrig er oppfylt.

Etter at staten har gitt tillatelse, kan parene velge mellom to alternativer. De kan inngå ekteskap eller partnerskap i statlig regi på offentlig kontor. Eller de kan inngå ekteskap (evt. partnerskap dersom den instans som har fått vigselforståelse har gitt grønt lys for dette) hos de instanser som har fått vigselforståelse.

Da staten får full kontroll med ekteskapsforståelsen, vil deres interesse være sikret. Samtidig får kirkesamfunnet en tilfredsstillende ordning, idet vielsen i kirken blir fullverdig. En ordning der den formelle ekteskapsinngåelse skjer statens regi mens kirken har en påfølgende seremoni (evt. velsignelse), svekker den høytid som oppnås ved at ekteskapsforståelsen avgis for Gud og mennesker med bryllupsgjestene til stede. Ved at ekteskapsinngåelsen kan skje etter noe ulike ritualer i kirker og andre vigselforståelsesorganisasjoner, vil nyanser i ekteskapsforståelser kunne markeres (katolsk, protestantisk, humanistisk) i de ritualene som nyttes.

Ekteskapet blir som begrep og institusjon etter dette bare nyttet om samliv mellom en mann og en kvinne. Ekteskapsinstitusjonen blir dermed i samsvar med den

ekteskapsforståelsen som ligger til grunn for Menneskerettighetene og den forståelsen som har vært rådende både i norsk kristen tradisjon, men også internasjonalt på tvers av kulturer og religioner. Dette vil være en forenkling når ekteskap inngås mellom to fra ulike land og når ektepar flytter til land med et annet lovverk. Partnerskap blir egen lovfestet institusjon med plikter og rettigheter som langt på vei tilsvarer ekteskap. Forholdet til eventuelle barn blir i hovedsak regulert i adopsjonslov og bioteknologilov.